

TÜRKİYE’DE ÇEVRE ADALETİ: PARALI PLAJLAR ÜZERİNE BİR İNCELEME

Emrah AKYÜZ¹

Özet

Çevre adaleti, Türkiye’de üzerinde çok az konuşulan konulardan birini oluşturmaktadır. Doğal kaynakların ve çevre kirliliğinin bölüşülmesi noktasında herhangi bir gurubun sosyal statü, etnik köken, ideoloji, cinsiyet gibi farklılıklar nedeniyle kamu gücü tarafından ayrımcılığa maruz kalması anlamına gelen çevre adaleti, ülkemizde özellikle doğal kaynaklara erişim noktasında yaygın bir sorun olarak durmasına rağmen, akademi dünyasında yeterince tartışılmamaktadır. Ülkemizde sıklıkla vuku bulan çevre adaletsizliğinin en yaygın olarak yaşandığı alanların başında ise plaj gibi kıyı şeritlerinin kullanımı gelmektedir. Üç tarafı denizlerle çevrili olan Türkiye, kıyı şeritleri açısından zengin bir ülke konumundadır. Ülke içerisinde yaşayan tüm vatandaşların ortak değeri olan kıyı şeritlerinin herkesin adil ve eşit bir şekilde ulaşabilecek olması, çevre yönetiminde adaletin tesisi için zaruridir. Bunun ana sebebi ise, bu doğal kaynaklar ayırım gözetilmeksizin tüm yurttaşların eşit söz sahibi olduğu ortak kullanım alanlarıdır. Fakat bir takım yasal düzenlemeler ile özellikle ekonomik açıdan dezavantajlı grupların kıyı şeritlerini kullanması zorlaştırılabilmektedir. Bu durum, çevre yönetiminde hakkaniyetsiz yani adaletsiz bir durumun ortaya çıkmasına vesile olmaktadır. Bu makalenin temel amacı, çevre adaleti üzerine olan teorik kuramları irdelemek ve ülkemizde bulunan plajların bir kısmının ücretli olmasını sorunsalını çevre adaleti kuramı çerçevesinde tartışarak, politika önerileri sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Çevre Adaleti, Bölüşüm Adaleti, Plajlar, Çevre Adaletsizliği.

¹ Dr., Bingöl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, emrahylsy@hotmail.com

Giriş

Çevre, başta insanoğlu olmak üzere tüm canlıların ortak yaşam alanı yani evidir. Bütün canlıların yaşamlarını devam ettirebilmesi için gerekli olan hava, su ve besin gibi temel ihtiyaç maddeleri doğadan karşılanmaktadır. Çevrenin fiziksel ve biyolojik unsurları olmadan canlıların varlığını sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmesi mümkün değildir. Bu nedenle, çevre, tüm insanlar için eşit derecede hayati öneme sahiptir. Bu gerçeğe rağmen, doğanın sunduğu imkânlardan tüm insanlar eşit derece ya da adil olarak faydalanamamaktadır. Ayrıca çevreye verilen zararların neden olduğu sorunlardan toplum içerisinde belli gruplar daha fazla etkilenebilmektedir. Çevresel adaletsizlik adı verilen bu eşitsizlik, çoğu zaman çevre politikalarından veya çevre ile ilgili yapılan yasal düzenlemelerden kaynaklanabilmektedir. Toplum içerisinde belli grupların kamu gücü tarafından çevre sorunlarının etkileri ve doğal kaynaklarının paylaşımı noktasında negatif ayrımcılığa tabi tutulması anlamına gelen çevre adaletsizliği, günümüz dünyasının en yaygın çevre sorunlarından bir tanesini teşkil etmektedir.

Çevre adaletsizliği, tüm dünyada yaygın olarak görülen önemli bir sorundur. Özellikle iki grup çevre yönetiminde negatif ayrımcılığa maruz kalmakta ve bu durum çevre adaletsizliğini doğurmaktadır. Bunlardan birincisi ekonomik açıdan dezavantajlı gruplardır. Yasal düzenlemelerden dolayı belli maddi güce sahip insanların doğal kaynaklardan daha fazla faydalanması dünyanın her bölgesinde sıklıkla görülmektedir. Ülke vatandaşlarından herkesin eşit söz sahibi olduğu doğal kaynaklara erişimde, ekonomik açıdan dezavantajlı grupların yasal düzenlemeler ya da yasal boşluklar nedeniyle dışlanması ya da ayrımcılığa maruz bırakılması, beraberinde zengin ve yoksul arasında adaletsiz bir tablonun ortaya çıkmasına neden olmaktadır. İkinci olarak ise, ülkede azınlık durumunda bulunan etnik kökenlerin, çevre sorunlarına daha fazla maruz kalması ya da doğal kaynaklara erişiminin engellenmesi amacıyla yasal düzenlemeler yapılmaktadır. Ülkede bulunan yurttaşların etnik kökenlerinden dolayı çevre yönetimi noktasında negatif ayrımcılığa maruz kalması, özellikle ABD’de Afrika kökenli siyahilerin sıklıkla karşılaştıkları sorunlardan bir tanesidir.

Çevre adaletsizliği aynı zamanda Türkiye’de de önemli bir mesele olarak durmaktadır. Türkiye’de etnik kökenden dolayı yaşanan bir çevre adaletsizliği sorunu bilinmemektedir. Fakat yanlış ya da eksik çevre politikaları veya yasal düzenlemeler nedeniyle, çevre sorunlarının ve kaynaklarının bölüşümü noktasında özellikle ekonomik açıdan dezavantajlı grupların negatif ayrımcılığa tabi tutulması, sıklıkla görülen sorunlardan bir tanesidir. Ekonomik açıdan dezavantajlı grupların karşı karşıya kaldığı çevre adaletsizliğinin en yaygın

olarak yaşandığı konuların başında ise kıyı şeritlerinin kullanımı gelmektedir. Kamuya ait olan ancak belli ücret ödenmesi durumunda insanların faydalanabileceği kıyı şeritlerinin erişimine, irrasyonel yasal düzenlemelerden dolayı özellikle ekonomik açıdan dezavantajlı gruplar çeşitli sorunlarla karşılaşabilmektedir. Bu sorun, kıyı şeridinin bulunduğu her bölgede sıklıkla görülmesine rağmen, kıyı şeridi kullanımının belli ücrete tabi tutulmasının doğal kaynaklara eşit erişim noktasında bir sorun teşkil edip etmediği, yani çevre adaletsizliğini ortaya çıkarıp çıkarmadığı noktasında kapsayıcı bir akademik çalışma bulunmamaktadır.

Bu çalışma, üç ana kısımdan oluşmaktadır. Birincisi, çevre adaleti ile ilgili kurumlar tartışılmakta ve çevre adaletinin karakteristik özelliklerinin neler olduğunu incelenmektedir. İkinci olarak, Türkiye’de bazı kıyı şeritlerine ve özellikle plajlara erişimin ücretli olmasının çevre adaleti kuramı açısından ne anlama geldiği analiz edilmektedir. Üçüncü, plajların çevre adaletine uygun olarak kullanımı noktasında politika önerileri sunmaktadır.

1. Çevre Adaleti Üzerine Kuramlar

Çevre adaleti, 1980’li yıllarda çevre bilimi literatürüne girmiştir (McGurty, 2000). Bu kavramın çıkış yeri ABD’dir. 1980’li yılların başında ABD’de yaşayan ve çoğunluğu Afrika kökenli siyahi Amerikalıların oluşturduğu bir grup insanın çevre sorunlarının etkileri konusunda ayrımcılığa maruz kaldıklarını dile getirerek başlattıkları toplumsal hareketler ile çevre adaleti kavramı ortaya çıkarmıştır (de Oliveira Finger ve Zorzi, 2013: s. 222; Mohai vd., 2009: s. 418; Öğüt Erbil, 2014: s. 68). Bu dönemde, Afrika kökenli siyahiler, çevre yönetimi noktasında, ABD yönetimi tarafından sistematik olarak ayrımcılığa maruz kalmışlardır (Bullard, 1993). Örneğin 1970’li yıllarda zehirli atık depolama alanlarının önemli bir kısmı Afrika kökenli siyahilerin çoğunlukla olduğu bölgelerde bulunmaktaydı (Sambo, 2012). Toplumda belli bir kesimin çevre sorunlarına daha fazla maruz kalmasına neden olacak buna benzer ayrımcı çevre politikalarına karşı verilen toplumsal mücadele, çevre adaleti hareketinin doğuşunu sağlamıştır (Sze & London, 2008: s. 1334; Mohai et al., 2009).

Çevre adaleti kavramının birçok boyutu bulunmaktadır. Birincisi, çevre adaleti, tüm insanlar ve toplulukların ırk, dil, din ve statü ayrımı yapılmaksızın çevre hukuku, yasalar ve yönetmeliklerle eşit oranda korunması veya belli bir grubun politik, ekonomik, ideolojik vb. nedenlerle çevre yönetiminde sistematik olarak dışlanmaması anlamına gelmektedir (Mascarenhas, 2009; Phillips ve Sexton, 1999). Hiçbir birey doğa karşısında ayrıcalıklı bir konuma sahip değildir. Özellikle bireylerin sosyal statüsü ve etnik kökeni tüm insanların eşit

olduğu gerçeğini değiştirmemektedir (de Oliveira Finger ve Zorzi, 2013: s. 225; Kameri-Mbote ve Cullet, 1996). Bu gerçeğe rağmen toplumu oluşturan bazı gruplar çevre ile ilgili mevcut yasalardan, yönetmeliklerden, tüzüklerden, kararlardan ve politikalardan dolayı çevre sorunlarından daha fazla etkilenmektedir (Agyeman vd., 2003; Carruthers, 2008). Özellikle ekonomik açıdan dezavantajlı grupların yaşadıkları ve çalıştıkları bölgede çevre kirliliğine ve bunun neden olduğu sağlık sorunlarına daha fazla maruz kaldığı bilinmektedir (de Oliveira Finger ve Zorzi, 2013: s. 225-226; Goldman, 1992). Bilinçli ya da bilinçsiz olarak oluşturulan kimi çevre politikalarının uygulanmaması durumunda, belirli gruplar çevre sorunlarına daha fazla maruz kalabilme riski oluşmaktadır. Bu durum, çevre kirliliğinin etkilerine maruz kalma açısından belli grupların dışlanmasına neden olarak çevre adaletsizliğini ortaya çıkarmaktadır (Mohai et al., 2009). Özet olarak, çevre adaleti; çevre politikalarının hiçbir grubun farklılıklarından dolayı sistematik olarak çevre sorunlarına daha fazla maruz kalmasına neden olmayacak şekilde oluşturulmasıdır (Dobson, 1999).

Çevre adaletinin bir diğer boyutu, doğal kaynakların adil bir şekilde bölüşülmesidir (Kameri-Mbote ve Cullet, 1996: s. 1; Bullard ve Johnson, 2000). Doğal kaynaklar, yeryüzünde insan çabası olmadan kendiliğinden var olan her türlü fiziksel maddedir. Toprak, hava, su, ağaç, minareller, fosil yakıtlar gibi insanların ihtiyacını karşılayabilecek her şey doğal bir kaynaktır (Schrijver, 1997). Bu kaynakların nasıl kullanıldığı ve bölüştürüldüğü çevre adaletinin kapsamına girmektedir (Plachciak, 2011; Lynch ve Harwell, 2002). Çevre adaletinin tesis edilebilmesi doğada bulunan tüm yeraltı ve yerüstü kaynakların dengeli, hakkaniyete uygun ve sürdürülebilir bir şekilde kullanılması ve paylaşılması anlamına gelmektedir (Li vd., 2019; Sze ve London, 2008). Doğal kaynakların bölüşümünde çevre adaletinin sağlanabilmesi için üç temel şartın gerçekleşmesi gerekmektedir. Birincisi, doğal kaynakların, doğanın kendisini onarmasına fırsat verecek şekilde kullanılması gerekmektedir. Örneğin kömür ve petrol gibi doğal kaynakların kullanımının çevrenin fiziksel ve biyolojik unsurlarına zarar vermesi durumunda çevre kirliliği meydana gelmektedir (Perera, 2017). Bu nedenle, kaynakların doğal dengeyi bozmayacak yani sürdürülebilir bir şekilde kullanılması gerekmektedir (Tıraş, 2012). İkinci olarak, doğal kaynakların kamu yararı doğrultusunda yönetilmesi gerekmektedir. Doğal kaynakların bölüşümünde ve kullanımında hiçbir grubun ayrımcılığa ya da ayrıcalığa tabi tutulmaması, çevre adaletinin tesis edilebilmesi için asgari bir koşuldur. Çünkü doğal kaynaklara herkese eşit oranda sahiptir. Bu kaynakların kullanımı toplum adına devlete aittir. Devletin bu kaynakları kamu yararına kullanması gerekmektedir (Morrone et al., 2011). Üçüncü olarak, doğal kaynaklar sadece insanların ihtiyaçlarını karşılamak için

kullanılmamalıdır. Bu kaynakların doğada yaşayan tüm canlıların ihtiyaçlarını giderecek şekilde, yani sadece insanlar ile sınırlı kalmadan kullanılması gerekmektedir. Çünkü doğanın sahibi ya da doğada yaşayan tek canlı grubu insan değildir (Garner, 2013). Tüm canlıların doğal kaynaklara ihtiyaçları vardır. Bu üç kriter çerçevesinde şekillenen çevre adaleti, doğal kaynakların sürdürülebilir ve adil bir şekilde kullanılması ve bölüştürülmesi anlamına gelmektedir (Costi, 1998; Hiskes, 2006).

Çevre adaleti, aynı zamanda çevre yönetiminin demokratik bir şekilde uygulanması anlamına gelmektedir (de Oliveira Finger ve Zorzi, 2013: s. 226-225; Cole and Foster 2001; Weston, 2012). Demokratik çevre yönetiminin temelleri 1992 yılında imzalanan Rio Sözleşmesi ile atılmıştır (Gellers ve Jeffords, 2018). Bu Sözleşme'nin 3. maddesi başarılı bir çevre yönetimi için üç temel kriterin gerçekleşmesi gerektiğini belirtmektedir (Pallemaerts, 2008). Birincisi, halkın karar alma sürecine katılmasıdır (Kiss, 2014). Çevre ile ilgili alınan kararlardan etkilenmesi muhtemel ya da halihazırda etkilenmekte olan kişi ve grupların karar alma sürecine dahil edilmesi anlamına gelmektedir (Holifield, 2001). Halkın karar alma sürecine katılması, alınan kararların toplumun beklentilerini ve endişelerini daha sağlıklı bir şekilde yansıtabilmesi yani daha demokratik olması açısından önemlidir (Sambo, 2012; Beierle, 2011). İkincisi, hesap verebilirliktir. Bu kavram, çevre yönetiminin her konuda denetlenebilmesi anlamına gelmektedir. Çevre ile ilgili alınan kararların neler olduğu, bu kararların nasıl ve kimler tarafından alındığının hukuka aykırı olup olmadığı tespit edilmesi ve hukuk ile çelişen bir durum olması durumunda ilgili yargı kurumlarına başvuru yapılabilmesi için çevre yönetiminin hesap verebilir olması gerekmektedir (Peters, 2018). Üçüncüsü ise şeffaflıktır yani bilgiye erişim hakkıdır. Şeffaf bir yönetimin tesis edilebilmesi için, çevre ile ilgili tüm bilgilere, yasal yollarla belirlenmiş haller dışında, bütün vatandaşların erişebilmesi gerekmektedir (Mason, 2010; Ramkumar ve Petkova, 2007). Bu üç kriter çerçevesinde oluşturulan demokratik çevre yönetimi, çevre adaletinin karakteristik bir özelliğini oluşturmaktadır (Sambo, 2012; Phillips ve Sexton, 1999: s. 10).

Çevre adaletini sadece insanoğlunun refahı ile sınırlandırılması insan merkezli (antroposentrik) bir bakış açısına dayandığı için yeşil teorisyenler tarafından eleştirilmektedir (Sambo, 2012). Çünkü doğada insan dışında başka canlı grupları da yaşamaktadır ve bu canlı grupları da çevre sorunların etkilenmektedir (Khan and Ghouri, 2011). Çevre adaleti noktasında ortaya konan kuramlar içerisinde ekosentrik ve biyosentrik çevre görüşleri önemli bir yer tutmaktadır (Sterba, 2011; Sambo, 2012). Bu görüşler, genel olarak doğadaki diğer biyolojik

unsurların varlıklarının da korunması ve geliştirilmesi gerektiğini savunmaktadır (Ulloa, 2017). Bunların başında ise hayvanlar gelmektedir. Çünkü bu canlılar tıpkı insanoğlu gibi duygusal ve ussal varlıklardır (Jones, 2015). Hayvanlar da insanlar gibi hava, su ve besin öğelerine ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyaç maddelerini düzenli olarak karşılamadan varlıklarını sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmeleri mümkün değildir (Bekoff ve Pierce, 2009). Doğal kaynakların ve doğal çevrenin tüm canlıların ihtiyaçlarını giderebilecek bir şekilde yasal boyutta korunması, hayvanların varlığını sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmesi için gereklidir. Bu nedenle, çevre ile ilgili alınan kararların, uygulanan politikaların ve yapılan yasal düzenlemelerin sadece insanların refahına odaklanması, çevrenin bir diğer biyolojik unsuru olan hayvanların varlığına karşı bir tehdit yarattığı için, canlı türleri arasında hakkaniyetsizlik oluşturmaktadır. Çevrenin biyolojik unsurları arasında yasal düzlemde meydana gelen bu ayrımcılık, çevre adaletsizliğini yaratmaktadır. Özet olarak, çevre adaleti sadece insanların refahını değil, doğada bulunan tüm canlı grupların korunması ve geliştirilmesine yönelik yasal düzenlemelerin yapılması anlamına gelmektedir.

Çevre adaleti düşüncesi sadece mevcut canlılar ile sınırlandırılmamaktadır (Hiskes, 2006). Gelecek kuşakların temiz çevrede yaşama hakkı da çevre adaletinin kapsamına girmektedir (Plachciak, 2011; Tremmel, 2006). Canlılar sürekli olarak üremektedirler. Her saniye yeryüzüne yeni canlılar gelmektedir. Bu canlıların nasıl bir çevrede yaşayacağı, yeryüzünde yaşayan mevcut canlıların çevreyi nasıl kullandığı ve koruduğu ile ilişkilidir (Norton, 2005). Örneğin insanların aşırı fosil yakıt kullanımı nedeniyle yeryüzünün giderek ısınması, küresel ısınma ve iklim değişikliği sorununu doğurmaktadır. İnsanların küresel ölçekte çevreye verdiği bu zararın etkileri, yarın doğacak olan tüm canlıları da etkilemesi muhtemeldir (Page, 1999). Ayrıca doğal kaynakların sadece mevcut canlılar için kullanılması durumunda, gelecek kuşakların temel ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için gerekli olan kaynaklar tükenebilir ya da kıtlık ortaya çıkabilir (Weston, 2012: s. 257). Örneğin su, doğal bir kaynaktır. Dünyadaki su kaynaklarının sadece %2,5'i içilebilirdir (Levent ve Şahin, 2014; s. 9). Doğada kıt bulunan kaynakların insanlar tarafından kirletilmesi ya da irrasyonel bir şekilde kullanılması durumunda, gelecek kuşakların su kıtlığı ile karşı karşıya kalması muhtemeldir (Hegtvedt ve Flinn, 2000). Başka bir deyişle, çevreye verdiğimiz her zarar ya da doğal kaynakların ihtiyaç dışında rasyonel olmayan bir şekilde kullanılması, gelecek kuşakların temiz çevrede yaşama hakkına karşı bir risk teşkil etmektedir (Plachciak, 2011). Bu durum, gelecek kuşaklar için bir çevre adaletsizliği ortaya çıkarmaktadır. Tüm bu nedenlerden dolayı, canlılar arasında çevre

adaletinin oluşturulabilmesi için, gelecek kuşakların temiz çevrede yaşama hakkının yasal güvence ile korunması ve buna uygun politikaların hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Tablo 1: Çevre Adaletinin Karakteristik Özellikleri²

NO	KARAKTERİSTİK ÖZELLİKLERİ	AÇIKLAMASI
1.	“Doğal Kaynakların Eşit Bölüşümü”	Doğal kaynakların bölüşümünde hiçbir gruba ya da kişiye din, dil, sosyal statü, yaş, cinsiyet, etnik köken vb. nedenlerden ayırım yapılmaması.
2.	“Çevre Kirliliğinin Adil Bölüşümü”	Çevresel kirliliklerin ve sorunların paylaşımında hiçbir gruba ya da kişinin din, dil, sosyal statü, yaş, cinsiyet, etnik köken vb. nedenlerden dolayı ayırım yapılmaması.
3.	“Çevre Yönetimine Adil Katılım”	Çevreyle ilgili alınan kararlardan etkilenmesi muhtemel kişi ya da grupların, bu kararları alma sürecine katılması.
4.	“Gelecek Kuşakların Temiz Çevre Hakkının Korunması”	Gelecek kuşakların temiz çevrede yaşama hakkının korunması.
5.	“Hayvanların Yaşam Hakkının Korunması”	Hayvanların yaşam hakkının korunması ve geliştirilmesi.

Özet olarak, çevre adaletinin beş temel karakteristik özelliği bulunmaktadır. Birincisi, doğal kaynakların bölüşümünde herkesin eşit erişim hakkının güvence altında alacak yasal düzenlemelerin yapılmasıdır. İkincisi, çevre sorunlarının paylaşımında din, dil, ırk, sosyal statü vb. ayırım yapılmaksızın hiçbir grubun yasalar ile ayrımcılığa maruz kalmamasıdır. Üçüncü olarak, çevreyle ilgili alınan kararlardan etkilenmesi muhtemel grupların karar alma sürecine katılımının sağlanmasıdır. Dördüncüsü, gelecek kuşakların temiz çevrede yaşama hakkının korunması için doğal kaynakların sürdürülebilir şekilde kullanılmasıdır. Son olarak, doğada yaşayan tüm canlıların yaşamlarını sürdürme hakkının yasalar ile korunmasıdır.

² Bu tablo literatür taraması ve yorumlanması sonrası yazar tarafından oluşturulmuştur.

2. Türkiye’de Çevre Adaleti Sorunu: Paralı Plajlar Örneği

Bu bölüm iki kısımdan oluşmaktadır. Birincisi, Türkiye’de bulunan plajlar ile ilgili genel özellikler ortaya konmaktadır. İkincisi, Türkiye’de plajların ücretli olması, çevre adaleti kuramı açısından analiz edilmektedir.

2.1.Türkiye’de Plajların Durumu

Türkiye, üç tarafı denizlerle çevrili bir ülkedir. Bu denizler sırasıyla şu şekildedir; Akdeniz, Ege Denizi ve Karadeniz. Aynı zamanda ülkemizde bir iç deniz olan Marmara Denizi mevcuttur (Yıldırım ve Kaplan, 2020: s. 859). Toplamda dört tane denizin bulunduğu Türkiye, plajlar konusunda da oldukça zengin bir niteliğe sahiptir. Türkiye’de kaç tane plaj olduğu konusunda resmi bir bilgi mevcut değildir. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın (2020) verilerine göre, ülkemizde toplam 486 tane mavi bayraklı plaj bulunmaktadır. Türkiye’de bulunan mavi bayraklı plajların önemli bir kısmı Akdeniz ve Ege Bölgeleri’ndedir. Örneğin Antalya’da 206, Muğla’da 105, Aydın’da 35, İzmir’de 52 ve Balıkesir’de 31 adet mavi bayraklı plaj bulunmaktadır. Türkiye, dünyada mavi bayraklı plaj sayısı en fazla olan ikinci ülke konumundadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020). Türkiye’de mavi bayraklı plajların sayısının fazla sayıda olması, ülkemizin yüksek kalitede plajlara sahip olduğunu, yani yüzülebilir plajlar açısından zengin bir coğrafyaya sahip olduğunu bizlere göstermektedir.

Şekil 1: 2020 Yılı İllere Göre Mavi Bayrak Sayıları

	İLLER	PLAJ	MARİNA	YAT
1	ANTALYA	206	5	—
2	MUĞLA	105	8	4
3	AYDIN	35	2	—
4	İZMİR	52	2	—
5	BALIKESİR	31	1	3
6	ÇANAKKALE	13	—	—
7	TEKİRDAĞ	6	—	—
8	KIRKLARELİ	1	—	—
9	İSTANBUL	2	2	—
10	KOCAELİ	6	—	—
11	YALOVA	—	1	—
12	SAKARYA	2	—	—
13	DÜZCE	3	—	—
14	SAMSUN	13	—	—
15	ORDU	2	—	—
16	MERSİN	8	1	—
17	VAN	1	—	—
	TOPLAM	486	22	7

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı (2020).

Türkiye’de bulunan tüm plajlar kamuya aittir. Kıyı şeritleri olan plajların kullanımı 1982 Anayasa’nın 43. maddesi ile devlete ait olduğu yasal güvenceye alınmıştır. Plajlar bulunduğu bölgedeki belediyeler tarafından işletilmektedir. Fakat kıyı şeritlerini işletme hakkı yasalar çerçevesinde, ihale yoluyla özel firmalara devredilmektedir. Halka açık olan plajların bir kısmından giriş ücreti alınırken, bir kısmına ise hiçbir ücret ödemediği tüm vatandaşların ve turistlerin girmesi mümkündür.

Türkiye’de birçok plaja ücretsiz girmek mümkündür. Bunlardan bazıları şu şekildedir; Konyaaltı Plajı, Avşa Plajı, Ayazma Plajı, Suadiye Plajı, Uzunkum Plajı. Bazı plajların kullanımı için giriş ücreti talep edilmektedir. Giriş ücreti talep eden plajlardan bazıları; Patara Plajı, Büyükkada Yörükali Plajı, Şile Ağlayankaya Beach, Büyükkada Nakibey Plajı, Şile Ayazma Plajı, Kınalıada Kumluk Plajı, Caddebostan Plajı 1, Güneş Plajı, Sarıyer Altinkum Kadınlar Plajı’dır (İBB, 2020). Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın plajların ücreti konusunda bir bilgi paylaşımı söz konusu değildir. Bundan dolayı, kaç tane plajın ücretli ya da ücretsiz olduğu hakkında net bir bilgi mevcut değildir. İşletim hakkı özel firmalara devredilen plajlardan yaygın olarak giriş ücreti alınmaktadır.

Bazı kıyı şeritleri ise dolaylı olarak belli bir ücret karşılığında kullanılabilir. Özellikle tatil bölgelerinde bulunan kıyı şeritlerinin bir kısmı oteller, tatil köyleri, çay bahçeleri ve kafeteryalar gibi amaçlarla kapatılmasından dolayı, halkın doğrudan kullanması mümkün değildir. Kıyı şeritlerinin hizmet sektörü için tahsis edilmesi, plajların herkes tarafından ücretsiz şekilde kullanılmasının önünde engel teşkil etmektedir. Hizmet sektöründe bulunan kurumlara tahsis edilen kıyı şeritlerini kullanmak isteyenlerin otel ya da tatil köyünde kalması ya da çay bahçesi ve kafeterya gibi yerlerden alışveriş yapması, yani belli miktar ücret ödemesi gerekmektedir. Bu mekanların ücretleri ise bölgeden bölgeye ve sunulan hizmetlerin kalitesine göre önemli derece farklılıklar gösterebilmektedir. Özellikle turizmin yoğun olduğu bölgelerde bulunan plajların çevresinde inşa edilmiş hizmet sektöründen faydalanabilmek, ekonomik açıdan dar gelirli bireyler için pek mümkün değildir. Kısacası, tüm halka ait olan ve bunu halk adına kullanmakla yetkili olan devlet, plajların işletimini özel işletmelere devrederek, halkın ücret ödeyerek kıyı şeritlerini kullanmasına neden olmaktadır.

2.2.Plajlardan Ücret Alınması ve Çevre Adaleti Sorunu

Türkiye’de kıyı şeritlerinin kullanımı ve korunması yasalar ile düzenlenmiştir. Bu yasal düzenlemelerin başında 1982 Anayasası gelmektedir. Anayasa’nın 43. maddesi şu şekildedir: “Kıyılar, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Deniz, göl ve akarsu kıyılarıyla, deniz ve

göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir” (TBMM, 2020). Anayasa'nın 43. maddesi göstermektedir ki, tüm kıyılar kamuya ait alanlardır. Bunun anlamı şudur ki, kıyılar hiçbir bireyin ya da gurubun özel mülkiyeti ya da ayrıcalık sahibi olduğu mekanlar değildir. Kıyı şeritleri, toplumu oluşturan tüm bireylerin dil, cinsiyet, etnik köken, ideoloji, sosyal statü vb. ayırım yapılmaksızın eşit hak sahibi olduğu alanlardır. Devletin egemenliği ve tasarrufu altında bulunan kıyı şeritleri, herkesin eşitlik ve serbestlikle yararlanmasına açıktır. Kıyı şeritlerinin kullanımını ancak kamu yararı için üçüncü kişilere devredilebilir. Üçüncü kişilerin kamu yararına aykırı bir şekilde kıyı şeritlerini kullanabilmesi yasaktır.

Kıyı şeritlerinin korunması ile ilgili en kapsamlı yasal düzenleme 1990 yılında çıkan 3621 sayılı Kıyı Kanunu ile gerçekleşmiştir. Bu Kanun'un 5. maddesi şu şekildedir; *“Kıyılar ile doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan araziler, devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Kıyılar, herkesin eşit ve serbest olarak yararlanmasına açıktır. Kıyı ve sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir. Kıyı, herkesin eşitlik ve serbestlikle yararlanmasına açık olup buralarda hiçbir yapı yapılamaz.”* (YDS, 2020). 3621 sayılı Kıyı Kanunu açık bir şekilde kıyı şeritlerinden tüm insanların eşitlikle ve serbestlikle yararlanılabileceğini garanti altına almaktadır. 3621 sayılı Kıyı Kanunu'nda geçen eşitlik ilkesinin uygulamada ne kadar başarılı olduğu ise tartışma konusudur. Kıyı Kanunu'nda eşitlik kavramının sınırları net olarak çizilmediği için, yasaların verdiği yetki ile kıyı şeritlerini işleten üçüncü kişiler, toplumun aleyhine ve kendi çıkarlarına uygun uygulamalar ortaya koyabilmektedir.

Eşitlik kavramı iki temel anlamda yorumlanabilir. Birincisi, yasalar önünde aynı haklara sahip olmaktır. Örneğin 1982 Anayasa'nın 10. Maddesi yasalar önünde eşitliği şu şekilde kabul etmektedir: *“Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.”* (TBMM, 2020). Türkiye'de bulunan kıyı şeritlerin herkes tarafından eşit bir şekilde kullanabilmesi yasalar ile güvence altına alınmıştır. Bu açıdan baktığımızda bazı kıyı şeritlerinin ücretli olması, herkesin kıyı şeritlerine erişme hakkına sahip olduğu gerçeği ile çelişmemektedir. Eşitlik ilkesinin ikinci temel anlamı ise fırsat eşitliğidir (Mahmut ve Demir, 2018). Bu, imkânların eşit olması anlamına gelmektedir. Zengin bir insan ile maddi açıdan dezavantajlı birinin eşit imkanlara sahip olduğunu söylemek mümkün değildir. Kamusal mal ve hizmetlerin ücretli olması durumu, alım gücü yüksek insanların imkanlara daha

kolay erişebilmesinin önünü açabilmektedir. Madalyonun diğer tarafına baktığımızda, alım gücü düşük gruplar, maddi yetersizlikten dolayı kamusal mal ve hizmetlerden ihtiyaçları dahilinde faydalanmaları oldukça zordur. Bu durum, alım güçleri farklı olan gruplar arasında eşitsiz bir tablonun ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Kıyı Kanunu'nda kabul edilen eşitlik ilkesinin ne anlama geldiğine yönelik net bir açıklama mevcut değildir. 3621 sayılı düzenlemede eşitlik kavramının hangi anlamda kullanıldığı ve kapsamının ne olduğu noktasında bir belirsizlik söz konusudur. Eşitlik ilkesinin farklı anlamlar barındırması ve bu farklı anlamların pratikte uygulanması durumunda birbirinden farklı sonuçların ortaya çıkabilmesi nedeniyle, Kıyı Kanunu'nun uygulanmasında üçüncü kişilerin ilgili düzenlemeyi kendi çıkarları doğrultusunda manipüle edebilme riski ortaya çıkmaktadır. Bu durum, özellikle ekonomik açıdan dezavantajlı grupların doğal kaynaklara erişiminin kısıtlanması sonucunu doğurabilmektedir. Alım gücü düşük grupların yasal düzenlemelerden dolayı doğal kaynaklara erişimde sorunlar ile karşılaşması ya da diğer gruplara oranla erişimde dezavantajlı duruma düşmesi, beraberinde çevre adaletsizliği sorununu doğurmaktadır.

Yukarıda incelendiği gibi çevre adaleti, doğal kaynaklardan herkesin eşit ve serbestçe yararlanabilmesi ile mümkündür. Doğanın fiziksel unsurlarının sosyal statü, ırk, cinsiyet, ideoloji ayrımı vb. yapılmaksızın herkesin hakkaniyete uygun bir şekilde erişiminin tesis edilebilmesi, çevre adaletinin asgari koşuludur. Çevre adaletindeki eşitlik, şartların eşit olması değil, imkanların adil olması anlamına gelmektedir. Kıyı şeritlerinin kullanımı için herkesten eşit oranda ücret alınması, insanlar arasında alım gücünün farklı olmasından dolayı hakkaniyete uygun olmayan bir durumdur. Örneğin bir plajın giriş ücretinin kişi başı 10 TL olması durumunda herkesten aynı ücret alınacağı için bir eşitlik durumundan bahsetmek mümkündür. Fakat sabit bir geliri olmayan işsiz insanların bir plaja 10 TL verebilecek maddi imkanının olmaması oldukça muhtemeldir. Bu durumda işsiz birey, bu ücretli plajdan faydalanamayabilir. Ekonomik açıdan dezavantajlı olan grupların kıyı şeritlerinden faydalanabilmesi için tüm maddi engellerin ortadan kaldırılması zaruridir. Aksi durumda sadece maddi imkânı olan bireyler plajlardan faydalanabilir. Bu durum, doğal kaynaklara erişimde adaletsiz bir durumun yani çevre adaletsizliğinin ortaya çıkmasına neden olur. Bundan dolayı, sahillere giriş için ücret alınması, dolaylı olarak ekonomik açıdan dezavantajlı grupların dışlanmasına yani çevre adaletsizliğine neden olmaktadır.

Diğer yandan, doğal kaynaklara erişim ile doğal kaynaklardan üretilen hizmetlerden bedel alınması arasında fark vardır. Plajlarda üçüncü kişiler tarafından hizmet sunulmaktadır. Her hizmetin bir bedelinin olması oldukça rasyonel bir durumdur. Plajlarda müşterilerinin daha konforlu bir şekilde vakit geçirebilmesi için şemsiye ve şezlong gibi hizmetler verilebilmektedir. Bu hizmetler doğal kaynakların bir parçası değildir. Belli bir insan emeğinin sonucu oluşmaktadır. İnsanların ortaya koyduğu her emeğin maddi bir karşılığının olması ve bunun hizmeti kullanan kişilerden karşılanması hakkaniyete uygun bir durum olarak durmaktadır. Bu nedenle, plajlarda üçüncü kişiler tarafından ortaya konan hizmetlerden ücret alınması, 3621 sayılı Kıyı Kanunu'na bir aykırılık teşkil etmemektedir. Bu durum, aynı zamanda doğal kaynakların bölüşümü noktasında bir adaletsizlik ortaya çıkarmamaktadır. Çünkü verilen hizmetler doğal kaynak değildir. Plajlarda sunulan hizmetlerden ücret alınması, bireylerin plajlardan faydalanmasına yani doğal kaynaklara erişimine bir engel teşkil etmemektedir. Bu nedenden dolayı, kıyı şeritlerinde verilen hizmetler çevre adaleti noktasında bir sorun oluşturmamaktadır.

3. Politika Önerileri

Yukarıdaki tartışma göstermektedir ki, plajlardan ücret alınması ekonomik açıdan dezavantajlı grupların dışlanmasına neden olduğu için çevre adaletsizliği sorununu ortaya çıkarmaktadır. Plajların çevre adaletine uygun kullanılması için iki temel politikanın hayata geçirilmesi gerekmektedir. Birincisi, plajların o ülke içerisinde yaşayan tüm yurttaşlara ücretsiz olması gerekmektedir. Ekonomik açıdan dezavantajlı grupların plajlardan faydalanabilmesi temel bir haktır. Bu hak Anayasa'nın 43. maddesinden ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu'ndan gelmektedir. Bu yasal düzenlemelere göre, ülkede bulunan yeraltı ve yerüstü kaynakları eşit oranda tüm topluma aittir. Kaynakları toplum adına kullanma yetkisi ise devlete yani kamu gücüne verilmiştir. Devletin bireylere hizmet sunmada adil ve eşit davranması gerekmektedir. Aynı zamanda, tüm yurttaşların hizmetlerden eşit oranda faydalanabilmesini sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Aksi durumda, doğal kaynaklardan sadece maddi yönden güçlü kişi ve gruplar faydalanabilir. Ekonomik açıdan dezavantajlı grupların bu hizmetleri, toplumun diğer grupları ile eşit fırsatta erişebilmesi için, ilgili hizmetlere ulaşmada tüm maddi engellerin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bundan dolayı, tüm plajların ücretsiz olması çevre adaletinin tesis edilebilmesi için zaruridir. Aynı zamanda, yasalar ile güvence altına alınan kıyı şeridi düzenlemelerinin zorunlu bir sonucudur. Özet olarak, devletin plajların

kullanımında çevresel adaleti sağlayabilmesi için kıyı şeritlerine erişimde ücret talep eden tüm kişi ve kurumlara karşı kolluk kuvvetlerini ve yargı kurumlarını harekete geçirecek yasal düzenlemeleri oluşturması gerekmektedir.

İkinci olarak, devletin tüm yurttaşlara kaliteli ve eşit oranda hizmet sunabilmesi için gelire ihtiyacı vardır. Bu gerçeği göz ardı etmek rasyonel olmamaktadır. Devletin ya da devletin yetkilendirdiği özel kurumların gelir olmadan hizmet üretebilmesi mümkün değildir. Plajların güvenliği, temizliği ve bakımı gibi temel ihtiyaçlar için belli oranlarda harcamaların yapılması, kaliteli hizmetlerin tesis edilebilmesi için zorunludur. Devletin ya da ilgili kurumların plajların bakımı için yaptıkları harcamaları, hizmeti kullananlardan karşılaması kabul edilebilir bir durumdur. Fakat ekonomik anlamda dezavantajlı grupların maddi imkanlarının bulunmaması nedeniyle, bu gruba giren insanlardan ücret talep edilmesi, çevre adaletsizliğine neden olmaktadır. Peki, bu durumda plajlar için yapılan harcamaların kimlerden karşılanması gerektiği sorusu sorulabilir.

Plajlar, sadece o ülkenin vatandaşlarına açık değildir. Farklı ülkelerden gelen bireyler de plajları kullanabilmektedir. Turistler bir ülkeden başka bir ülkeye seyahat edebilecek ekonomik güce sahiplerdir. Bu yüzden, plajların sadece turistlere makul oranlarda ücretli olması durumunda, plajı işleten kurum veya da kişiler zaruri harcamalar için gerekli olan harcamaları karşılayabilecek geliri elde edebilirler. Bu durum, çevre adaletinin sağlanmasına olanak sağlayabilir. Çünkü maddi yönden geliri yüksek grupların plajları kullanırken ücret ödemesi, kaynaklara erişimde bir engel teşkil etmediği için hakkaniyete uygun bir durumdur. Bir ülkede bulunan doğal kaynaklar, o ülkenin vatandaşlarına aittir. Bu nedenle, turistlerin vatandaşı olmadıkları ülkede kullandıkları plajlar için ücret ödemesi adildir. Tüm bu sebeplerden dolayı, plajların sadece turistlerden ücret talep edilecek şekilde hizmete açılmasına yönelik yasal düzenlemelerin hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Sonuç

Bu çalışmada, çevre adaleti kuramının karakteristik özellikleri tartışılmış ve Türkiye’de plajların ücretli olmasının çevre adaleti açısından ne anlama geldiği analiz edilerek politika önerileri sunulmuştur. Çevre adaleti, doğal kaynakların bölüşümü ve çevre kirliliklerinin paylaşımında hiçbir grubun yaş, cinsiyet, sosyal statü, etnik köken gibi nedenlerden dolayı ayrımcılığa maruz bırakılmamasıdır. Doğal kaynaklar tüm topluma aittir ve bunun toplum adına kullanımından devlet sorumludur. Devletin doğal kaynaklarının kullanımını tüm yurttaşlara eşit

statüde sunması, çevre adaletin sağlanması bakımından zorunludur. Özellikle ekonomik açıdan dezavantajlı grupların doğal kaynaklara erişimini sağlayacak yasal düzenlemelerin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Türkiye’de plajların bir kısmından giriş ücretleri alınarak, kıyı şeritlerinin kullanımından ekonomik açıdan dezavantajlı grupların faydalanması engellenmektedir.

Bu engel, doğal kaynakların insanlar arasında eşit bölüşümünde çevre adaletsizliğine neden olmaktadır. Plajların kullanılmasında ortaya çıkan çevre adaletsizliğinin ortadan kaldırılması için iki ayrı politika önerisi sunulmuştur. Birincisi, tüm ülke yurttaşlarına ait olan plajlara erişiminde ücret talep edilmesinin neden olduğu adaletsizliğin engellenmesi için kolluk kuvvetlerinin ve yargı kurumlarının harekete geçirilmesine yönelik düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Böylelikle ekonomik açıdan dezavantajlı grupların doğal kaynakları eşit olarak kullanılması sağlanabilir. İkinci olarak, plajların bakımı temizliği ve güvenliği gibi harcamaların karşılanabilmesi için plajları kullanan yabancı hizmet ücreti alınmasına yönelik yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Böylelikle hem kamu kurumları gelir elde eder hem de ekonomik açıdan dezavantajlı gruplar ücretsiz bir şekilde plajlardan faydalanma imkanına sahip olabilirler. Bu iki politikanın hayata geçirilmesi için plajların kullanımında çevre adaleti sağlanabilir.

KAYNAKÇA

Agyeman, J., Bullard, R. D., & Evans, B. (Eds.). (2003). *Just Sustainabilities: Development in an Unequal World*. London: MIT press.

Beierle, T. C. (2010). *Democracy in Practice: Public Participation in Environmental Decisions*. Washington: Routledge.

Bekoff, M., & Pierce, J. (2009). *Wild Justice: The Moral Lives of Animals*. Chicago: University of Chicago Press.

Bullard, R. D., & Johnson, G. S. (2000). Environmentalism and Public Policy: Environmental Justice: Grassroots Activism and Its Impact on Public Policy Decision Making. *Journal of Social Issues*, 56(3), 555-578.

Bullard, Robert D., ed. (1993). *Confronting Environmental Racism: Voices from the Grassroots*. Boston: South End Press.

Carruthers, D. V. (2008). *Environmental Justice in Latin America: Problems, Promise, and Practice*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press.

Cole, Luke W. and Foster, Sheila R. (2001). *From the Ground Up: Environmental Racism and the Rise of the Environmental Justice Movement*. New York: New York University Press.

Costi, A. (1998). Environmental Justice and Sustainable Development in Central and Eastern Europe. *European Environment*, 8(4), 107-112.

de Oliveira Finger, M., & Zorzi, F. B. (2013). Environmental Justice. *UFRGS Model United Nations Journal*, 1, 222-243

Dobson, Andrew, ed. (1999). *Fairness and Futurity: Essays on Environmental Sustainability and Social Justice*. Oxford: Oxford University Press

Garner, R. (2013). *A Theory of Justice for Animals: Animal Rights in a Nonideal World*. Oxford: Oxford University Press.

Gellers, J. C., & Jeffords, C. (2018). Toward Environmental Democracy? Procedural Environmental Rights and Environmental Justice. *Global Environmental Politics*, 18(1), 99-121.

Goldman, Benjamin (1992). *The Truth about Where You Live: An Atlas for Action on Toxins and Mortality*. Random House, New York.

Hegtvedt, K. A., & Flinn, P. (2000). Intergenerational Justice and the Environment: Determining the Fair Use of Mono Basin Water. *Advances in Group Processes*, 17, 255-284.

Hiskes, R. P. (2006). Environmental Human Rights and Intergenerational Justice. *Human Rights Review*, 7(3), 81-95.

Holifield, R. (2001). Defining Environmental Justice and Environmental Racism. *Urban Geography*, 22(1), 78-90.

İBB (2020). İBB Plajlarında Sezon Açılıyor. Erişim adresi: <https://www.ibb.istanbul/News/Detail/35463>

Jones, R. C. (2015). Animal Rights is a Social Justice Issue. *Contemporary Justice Review*, 18(4), 467-482.

Kameri-Mbote, Patricia, and Cullet, Philippe (1996). Environmental Justice and Sustainable Development: Integrating Local Communities and Environmental Management. IELRC Working Paper No. 1996-1. Erişim adresi: <http://www.ielrc.org/content/w9601.pdf>

Khan, M. A., & Ghouri, A. M. (2011). Environmental Pollution: Its Effects on Life and Its Remedies. *Researcher World: Journal of Arts, Science & Commerce*, 2(2), 276-285.

Kiss, G. (2014). Why Should the Public Participate in Environmental Decision-Making? Theoretical Arguments for Public Participation. *Periodica Polytechnica Social and Management Sciences*, 22(1), 13-20.

Kültür ve Turizm Bakanlığı (2020). 2020 Yılı İllere Göre Mavi Bayrak Sayıları. Erişim adresi: <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-262254/2020-yili-illere-gore-mavi-bayrak-sayilari.html>

Levent, K. ve Şahin, Ü. (2014). İklim Değişikliği ve Kuraklık. Erişim adresi: <https://ipc.sabanciuniv.edu/Content/Images/CKeditorImages/20200326-02030608.pdf>

Li, D. X., Sinha, P. N., Kim, S., & Lee, Y. K. (2019). The Role of Environmental Justice In Sustainable Development in China. *Sustainable Development*, 27(1), 162-174.

Lynch, O. J., & Harwell, E. (2002). Whose Natural Resources? Whose Common Good?: Towards a New Paradigm of Environmental Justice and the National Interest in Indonesia. Erişim adresi: https://www.ciel.org/Publications/Whose_Resources_3-27-02.pdf

Mahmut, İ. N. A. N., & DEMİR, M. (2018). Eğitimde Fırsat Eşitliği ve Kamu Politikaları: Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2), 337-359.

Mascarenhas, M. (2009). *Environmental Inequality and Environmental Justice*. In K. A. Gould & T. L. Lewis (Eds.), *Twenty Lessons in Environmental Sociology* (pp. 127-141). New York; Oxford: Oxford University Press.

Mason, M. (2010). Information Disclosure and Environmental Rights: The Aarhus Convention. *Global Environmental Politics*, 10(3), 10-31.

Mohai, P., Pellow, D., & Roberts, J. T. (2009). Environmental Justice. *Annual Review of Environment and Resources*, 34, 405-430.

Norton, B. G. (2005). *Sustainability: A philosophy of Adaptive Ecosystem Management*. Chicago: University of Chicago Press.

Öğüt Erbil, A. (2014). Benefiting from the Environmental Justice Paradigm as a Conceptual Framework in Turkey. *Journal of Planning*, 24(2), 67-73.

Pallemaerts, M. (2008). A Human Rights Perspective on Current Environmental Issues and Their Management: Evolving International Legal and Political Discourse on the Human

Environment, the Individual and the State. *Human Rights and International Legal Discourse*, 2, 149-178.

Perera, F. P. (2017). Multiple Threats to Child Health from Fossil Fuel Combustion: Impacts of Air Pollution and Climate Change. *Environmental Health Perspectives*, 125(2), 141-148.

Peters, B. (2018). Unpacking the Diversity of Procedural Environmental Rights: The European Convention on Human Rights and the Aarhus Convention. *Journal of Environmental Law*, 30(1), 1-27.

Phillips, C. V., & Sexton, K. (1999). Science and Policy Implications of Defining Environmental Justice. *Journal of Exposure Science & Environmental Epidemiology*, 9(1), 9-17.

Plachciak, A. (2011). Environmental Justice in the Light of Political Philosophy—Chosen Aspects. *Journal of International Studies*, 4(1), 134-139.

Sambo, P. T. (2012). *A Conceptual Analysis of Environmental Justice Approaches: Procedural Environmental Justice in the EIA Process in South Africa and Zambia*. Michigan: ProQuest LLC.

Schrijver, N. (1997). *Sovereignty Over Natural Resources: Balancing Rights and Duties*. Cambridge: Cambridge University Press.

Sterba, J. R. (2001). Environmental Justice without Environmental Racism. *Global Bioethics*, 14(1), 21-31.

Sze, J., & London, J. K. (2008). Environmental Justice at the Crossroads. *Sociology Compass*, 2(4), 1331-1354.

TBMM (2020). Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. Erişim adresi: https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2011.pdf

Tıraş, H. H. (2012). Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre: Teorik Bir İnceleme. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 57-73.

Tremmel, J. C. (Ed.). (2006). *Handbook of Intergenerational Justice*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

Ulloa, A. (2017). Perspectives of Environmental Justice from Indigenous Peoples of Latin America: A Relational Indigenous Environmental Justice. *Environmental Justice*, 10(6), 175-180.

Weston, B. H. (2012). The Theoretical Foundations of Intergenerational Ecological Justice: An overview. *Human Rights Quarterly*, 34(1), 251-266.

YDS (2020). Kıyı Kanunu. Erişim adresi: <http://www.yds.gov.tr/dosyalar/1326977562-3621.pdf>

Yıldırım, S., & Kaplan, M. (2020). Sürdürülebilir Kalkınma Kapsamında Türkiye’de Denizler ve Deniz Ürünleri Profili. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(3), 853-866.

ENVIRONMENTAL JUSTICE IN TURKEY: THE CASE OF DEATH SEA

Abstract

Environmental justice constitutes one of the subjects on underdiscussed in Turkey. Environmental justice, which means that any group is exposed to discrimination due to differences in social status, ethnicity, ideology, gender in terms of the division of natural resources and environmental pollution, has been not sufficiently discussed although it seems to be a common problem in our country, especially in terms of access to natural resources, by academic and political groups. The most common areas of environmental injustice in our country are the use of natural resources such as beaches. Turkey which is surrounded by sea on three sides has a rich coastline. It is essential for the establishment of justice in environmental management that the coastal strips, which are the common value of all citizens living in the country, can be accessed fairly and equally. The main reason for this is that these natural resources are common areas where all citizens have an equal say without discrimination. However, some legal regulations make it difficult for economically disadvantaged groups to use coastlines. This situation leads to the emergence of an unfair situation in environmental management. The main purpose of this article is to examine the main theories on environmental justice and to present policy suggestions by discussing the problem of the fact that some of the beaches in our country are not free within the framework of environmental justice theory.

Keywords: Environmental Justice, Distributive Justice, Beaches.